

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliarius (Lectionarius) - Cod. Aug. perg. 16

[S.l.], [11. Jh.]

In festiuitate sancti Michahelis archangeli

[urn:nbn:de:bsz:31-6697](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-6697)

nisi filius & cui uoluerit filius reuelare: Erubescat eunomius tantam sibi noticiam patris & filii quantum alterutrum inter se habet uindicatis: Quod si inde contendit & suam consolatur insaniam quia sequitur. & cui uoluerit filius reuelare. Aliud est nature aequalitate nosse quod noueris. Aliud reuelantis dignatione.

Uenite ad me omnes qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam uos: Graua onera esse peccati. & zacharias ppheta testatur: Iniquitatem dicens sedere super talentum plumbi: Et psalmista complorat. iniquitates meae aggrauate sunt super me: Uel certe eos qui iugo legis grauissimo premebantur. ad euangelium inuitat gratiam: Iugum enim meum suaue est. & onus meum leue est: Quomodo leuius lege euangelium. Cum in lege homi-

cidium. in euangelio ira damnatur.

Quaratione euangelii gratia facilius. cum lege adulterium. in euangelio concupiscentia puniatur. In lege multa precepta sunt. que apostolus non posse compleri plenissime docet. In lege opera requiruntur. quae qui fecerit uiuet in eis.

In euangelio uoluntas queritur. que si etiam effectum non habuerit. tamen premium non amittit. Euangelium ea precepit que possumus. nescilicet concupiscamus. Hoc in arbitrio nro est. Lex uero cum uoluntatem non puniat. punit effectum. Ne adulterium faciamus.

Finge in persecutione. aliquam uirginem prostitutam. haec cepit euangelium. quia uoluntate non peccat. uirgo suscipitur.

In lege. quasi corrupta repudiatur.

**I N F E S T I U I T A T E S C I
M I C H A E L I S A R C H A N
G E L I . A d p r i m a m s e d a m n .**

ANGELORUM
 quippe & hominum
 naturam ad cognos-
 cendum se dñs con-
 didit. Quam dū
 consistere ad
 aeternitate uoluit. eam p̄cul-
 dubio ad suam similitudi-
 nem creauit. Decem uero drag-
 mas habuit mulier. quia nouē
 sunt ordines angelorū. Sed ut
 compleretur electorum nume-
 rus. homo decimus est creatus.
 Qui a conditore suo nec post cul-
 pam perit. quia hunc aeter-
 na sapientia per carnem mira-
 culis coruscans. ex lumine teste
 reparauit. Nouem uero ange-
 lorū ordines **III** diximus. quia
 uidelicet esse testante sacro elo-
 quio scimus. Angelos. Archange-
 los. uirtutes. potestates. princi-
 patus. dominationes. thronos.
 cherubim. atq. seraphim. Esse **II**:

namq. angelos & archangelos.
 poene omnes sacri eloqui pa-
 ginae testantur. Cherubim
 uero atq. seraphim. saepe ut
 notum est. libri prophetarum
 loquuntur. Quatuor quoq.
 ordinum nomina paulus a-
 postolus ad ephesios enume-
 rat dicens. Supra omnem prin-
 cipatum. & potestate. & uirtu-
 te. & dominationē. qui rur-
 sus ad colosenses scribens ait.
 Siue throni. siue dominatio-
 nes. siue principatus. siue po-
 testates. Dominationes uero.
 principatus. ac potestates. iā
 ad ephesios loquens descrip-
 serit. sed ex quoq. colosensibus
 dicturus praemisit thronos.
 de quibus necdum quicquam
 fuerit ephesius loquutus. Dum
 ergo illis quatuor quae ad ephesios
 dixit. id est principatibus.
 potestatibus. uirtutibus. atq.

dominationibus coniungun-
tur throni. quinq. sunt or-
dines qui specialiter expri-
muntur. Quibus dum an-
geli & archangeli. cherubim
atq. seraphim adiuncta sunt.
peculdubio nouem esse ange-
lorum ordines inueniuntur.
Unde & ipsi angelo qui pri-
mus est conditus. per prophete-
tam dicitur. Tu signacu-
lum similitudinis plenus
sapientia. & perfectus deco-
re. in deliciis paradisi dei fu-
isti. Qui notandum quod
non ad similitudinem dei
factus. sed signaculum simili-
tudinis dicitur. Ut quia
in eo subtilior est natura.
eo in illum imago dei simili-
tus insinuetur expressa.

iiii.

Quo in loco mox subditur.
Omnis lapis preciosus operi-
mentum tuum. Sardius.

Topathius. et iaspis. Crisolitus.
onix & berillus. Sapphirus.
carbunculus. & smaragdus.
Ecce nouem dixit nomina lapi-
dum. quia perfecto nouem sunt
ordines angelorum. Quibus ni-
mirum ordinibus. ille primus
angelus ideo ornatus & oper-
tus exiit. quia dum cunc-
tis agminibus angelorum pre-
latus est. ex eorum compara-
tione clarior fuit. Sed cur
istos persistentium angelorum
choros. enumerando perstrin-
ximus. si non eorum quoque mi-
nistria subtiliter exprima-
mus. Greca & enim lingua
angeli nuntii. Archangeli
uero summi nuntii uocantur.

v. Sciendum quoque quod an-
gelorum uocabulum. nomen
est officii. non naturae. Na-
sci illi caelestis patriae spiritus.
semper quidem sunt spiritus.

sed semper uocari angeli ne
 quaquam possunt. Quia
 tunc solum sunt angeli.
 cum per eos aliqua nunti
 ant. Unde & per psalmis
 tam dicitur. Qui facit an
 gelos suos sp̄s. Ac si pa
 tenter dicat. Quia eos
 quos semper habet sp̄s &
 am cum uoluerit angelos
 facit. hi autē qui minima
 nuntiant angeli. qui ue
 ro summa adnuntiant
 archangeli uocantur.
 hinc est quod ad mariam
 uirginē non quilibet an
 gelus sed gabriel archan
 gelus mittitur. Ad hoc
 quippe ministerium sum
 mum angelum uenire di
 gnum fuerat. qui summū
 omniū nuntiabat. Qui
 idcirco & iam priuatis no
 minibus censentur. ut sig

netur per uocabula. & iam
 in operatione quid ualeant.
 Neque enim in illa sc̄a ciui
 tate. quam de uisione om
 nipotentis di plena scien
 tia perfectit. Idcirco pro
 pria nomina sortiunt. ne
 eorum personae sine no
 minibus sciri non possint.
 sed cum ad nos aliquid mi
 nistraturi ueniunt. apud
 nos & iam nomina a mini
 steris trahunt. Michael
 namq. qui sicut d̄s. Gabri
 el aut. fortitudo di. Rapha
 el uero dicitur medicina di.
 Et quoties mirae uisitis ali
 quid agitur. michael mit
 ti perhibetur. Ut ex ipso
 actu & nomine detur in
 tellegi. quia nullus potest
 facere. quod facere praeva
 let d̄s. Unde & ille antiquus
 hostis. qui esse d̄o per super

biam similis concupiuit di-
cent. In caelum conscenda.
supra astra caeli exaltabo
solum meum. sedebo in
monte testamenti in late-
ribus aquilonis. ascendam
sup altitudine nubium si-
milis ero altissimo. dum
in finem mundi in sua uir-
tute relinquetur. Extremo
supplicio perimendus. cu
michael archangelo proe-
uaturus esse prohibetur. sic
pro iohanne dicitur. Factu
est proelium cum michael
archangelo. Ut qui se ad di-
similitudinem superbus ex-
tulerat. pro michaellem perem-
ptus. discat. quia ad di-
similitudinem pro superbiam nullus
ocurgat. Ad maria quoq;
gabriel mittitur. qui di-
fortitudo nominatur. Illum qui
pe nuntiare ueniebat. qui ad

debellandas aeras potestates.
humilis apparere dignatus est.
De quo per psalmistam dicitur.
Tollite portas principes uiri-
& eleuamini portae aeter-
nales. et introibit rex glorie.
Quis est iste rex glorie. dñs for-
tis & potens. dñs potens in pro-
elio. Et rursus dñs iustitum.
VIII. ipse est rex glorie. Per di-
ergo fortitudine nuntiandus
erat. qui iustitum dñs & po-
tens in proelio. ad debellandas
potestates aeras ueniebat.
Raphael quoq; interpretatur
ut diximus medicina di. quia
uidelicet dum tibi oculos
quasi pro officium curationis te-
tigit. caecitatis eius tenebras
terst. Qui ergo ad curandu
mittitur. dignum uidelicet fu-
it. ut di medicina uocaretur.
Sed quia angelorum nomina
interpretando prostrinximus

nunc super est ut ipsa officiorum uocabula breuiter exsequamur. Virtutes & enim uocantur illi nimirum spiritus per quos signa et miracula frequentius fiunt. Potestates etiam uocantur. hi qui hoc potentius ceteris in suo ordine preceperunt. ut eorum ditioni uirtutes aduersae subiectae sint. quorum potestate resistuntur. necorda hominum tantum temptare preualeant. quantum uolunt. Principatus etiam uocantur. qui ipsis quoque bonis angelorum spiritibus praesunt. qui subiectis aliis dum quaeque sunt agenda disponunt. eis ad explenda diuina ministeria principantur. Dominationes autem uocantur. qui & iam potestates principatum dissimilitudine alta trans-

cedunt. Nam principari est inter reliquos prior existere. Dominari uero est. & iam subiectos quosque possidere. Ea ergo angelorum agmina quae mira potentia praeminent. pro eo quod eis cetera ad obediendum subiecta sunt. dominationes uocantur. Throni quoque illa agmina sunt uocata. quibus ad exercendum iudicium semper deus omnipotens praesidet. Quia enim thronos latino eloquio sedes dicimus. throni dei dicti sunt. hi qui tanta diuinitatis gratia replentur. ut in eis deus sedeat. & per eos sua iudicia decernat. Unde & per psalmistam dicitur. Sedes super thronum qui iudicabit aequitatem. Cherubim quoque plenitudo scientiae dicitur. Et subli-

miora illa agmina. idcirco
cherubim uocata sunt. quia
tanto perfectioni scientia ple
na sunt. quanto claritate
di uicinius contemplantur.
Ut secundum creaturae mo
dum. eo plene omnia sci
ant. quo uisioni condito
ris sui per meritum dignita
tis adpropinquant. Seraphi
etiam uocantur illa agmina
sanctorum spirituum. quae ex
singulari propinquitate con
ditoris sui. incomparabili
ardent amore. Seraphim
namque ardentes uel incen
dentes uocantur. Quae quia
ita deo coniuncta sunt ut
inter haec & deum nulli alii
spiritus intersunt. tanto magis
ardent quanto hunc uici
nius uident. Quorum per
fecto flamma amor est.
Quia quo subtilius claritate

diuinitatis eius aspiciunt.
eo ualidius in eius amore fla
mescunt. Sed quid prodest
nos de angelicis spiritibus
ista perstringere. si non stude
amus haec & iam ad nos pro
uectus congrua considera
tione deriuare. Quia enim
superna illa ciuitas ex ange
lis & hominibus constat. ad
quam tantum credimus hu
manum genus ascendere.
quantos illic contigit elec
tos angelos remansisse. Sicut
scriptum est. Statuit termi
nos gentium. secundum nu
merum angelorum dei. Debe
mus & nos aliquid ex illis di
stinctionibus supernorum
ciuium ad usum nostrae con
uersationis trahere. nosque
ipsos ad incrementa uirtu
tum bonis studiis inflamma
re. Quia enim tanta illic

ascensura creditur multitu-
do hominum. quanta multi-
tudo remansit angelorum su-
per est ut ipsi quoque homines
qui ad caelestem patriam re-
deunt. ex eis agminibus ali-

INCIPIT DE TRANSLATIONE
CORPORIS SCI BENEDI-
CTI ABBATIS

CUM DIU
gens lan-
gobardorum
infidelita-
tis suae tene-
bris carere noluisset. & iu-
gum domini ferre detrectans.
eos qui ferebant impugnare
decreuisset. italiam uenit
nominis christiani impugnan-
di gratia. & suo eam domi-
nio subiugandi. Cuius in-
colas. occulto dei iudicio. eius

mucroni tradidit ferendos.
Quae gens longe lateque. sue
caedis extendens crudelita-
tem. beneuentanam aggressa
est expugnare puincia.
Cuius urbes terrae coaequans.
monasteria uillasque. popu-
lans. non minimas christiano-
rum strages dedit. Oues enim
dominicas ab ouilibus ex-
clusas. diuersa caede lace-
rans. ouilia domini euertebat.
ita ut inheremi uastitate.
loca prius desiderabilia con-
uersa uiderentur. Unde
inter cetera facinora sua.
monasterium eximii pa-
tris benedicti depopulans.
rebus omnibus orbatum.
inhabitabile reddidit. Quod
quomodo accidit. legen-
ti beati gregori secundum
dialogorum librum. clarum est
Qui omnia huius scissimi